

INNHOOLD

FORORD.....	5
DEL I	
KOM I GANG	17
KAPITTEL 1	
HVA ER R?	19
1.1 Et statistikkprogram	19
1.1.1 Installere programmet.....	20
1.1.1.1 Installere R.....	20
1.1.1.2 Installere og oppdatere RStudio.....	20
1.2 Et programmeringsspråk	22
KAPITTEL 2	
R SOM KALKULATOR	25
2.1 Åpne RStudio for første gang	26
2.2 Datatyper i R	30
2.2.1 Vektorer.....	30
2.2.1.1 Indeksering	31
2.2.1.2 Regneoperasjoner.....	32
2.2.1.3 Funksjoner og argumenter.....	33
2.2.1.4 Sortere vektorer	35
2.2.2 Matriser	36
2.2.2.1 Opprette en matrise.....	36
2.2.2.2 Opprette et datasett	37
2.2.2.3 Indeksering	39
2.2.2.4 Målenivå	40
2.2.3 Lister	43
2.2.3.1 Opprette en liste.....	44
2.2.3.2 Indeksering	44
Opgaver	46

KAPITTEL 3	
R SOM TEGNEPROGRAM	47
3.1 Plassere punkter i et koordinatsystem	47
3.2 Opprette tegneark for så å legge inn informasjon	50
3.2.1 Opprette og tilrettelegge tegnearket	50
3.2.2 Legge til grafikk på eksisterende ark	51
3.2.2.1 Legge til punkter, linjer og tekst	51
3.2.2.2 Spesifisere farge og størrelse	53
3.2.2.3 Gi tegnforklaringer	54
Oppgaver	56
KAPITTEL 4	
INN OG UT AV R	57
4.1 Arbeidsflyt	58
4.1.1 Lagre eget arbeid	58
4.1.1.1 Organisere kodefiler	58
4.1.1.2 Lagre kodefiler	59
4.1.1.3 Organisere arbeid i mapper	59
4.1.2 Bruke andres arbeid: R-pakker	61
4.2 Import/eksport av datafiler	64
4.2.1 R på hjemmebane (.rda)	65
4.2.2 Skrive data ut av R (.txt og .csv)	66
4.2.3 Åpne data i Excel/OpenOffice	67
4.2.4 Åpne data i R	68
4.2.4.1 Import fra tekstfiler (.txt og .csv)	69
4.2.4.2 Import fra andre filformater	70
Oppgaver	71
DEL II	
UTFORSKE OG TILRETTELEGGE DATA	73
KAPITTEL 5	
BESKRIVENDE STATISTIKK	75
5.1 Datastrukturen	76
5.2 Univariate fordelinger	77
5.2.1 Kategoriske variabler	78
5.2.1.1 Frekvenstabell	78
5.2.1.2 Kake- og søylediagram	79
5.2.2 Kontinuerlige variabler	80
5.2.2.1 Numeriske beskrivelser	80
5.2.2.2 Grafiske alternativer	82
5.3 Bivariate sammenhenger	86
5.3.1 To kategoriske variabler	86
5.3.1.1 Bivariat sammenheng med tall	86
5.3.1.2 Bivariat sammenheng i tegning	89

5.3.2	Én kategorisk og én kontinuerlig variabel	90
5.3.3	To kontinuerlige variabler	93
5.3.3.1	Numeriske beskrivelser	94
5.3.3.2	Grafiske alternativer	96
Oppgaver	.....	100

KAPITTEL 6

TILRETTELEGGE DATA .....

6.1 Omkode eksisterende variabler	.....	101
6.1.1 Kontinuerlige variabler	102	
6.1.1.1 Additive indekser	102	
6.1.1.2 Snu skalaretning	105	
6.1.1.3 Endre skalaenheter	106	
6.1.2 Kategoriske variabler (betinget omkoding)	106	
6.1.2.1 Omkode ved hjelp av indeksering	107	
6.1.2.2 Omkode med regelmessige uttrykk («regex»)	109	
6.1.2.3 Automatiske varianter	112	
6.2 Slå sammen data og endre verdier	.....	113
6.2.1 Forprosessering – tilrettelegge for sammenslåing	114	
6.2.1.1 Aggregere data når observasjonsnivåene er ulike	114	
6.2.1.2 Nøkkelvariabler for observasjoner som hører sammen	115	
6.2.2 Data fra andre kilder	116	
6.2.2.1 Legge til enkeltvariabler («match»)	117	
6.2.2.2 Slå sammen hele datasett («merge»)	117	
Oppgaver	.....	119

DEL III

REGRESJONSANALYSER .....

KAPITTEL 7

ESTIMERE OG TOLKE EN LINEÆR MODELL (OLS) .....

7.1 Introduksjon til OLS	.....	124
7.1.1 Estimere en lineær modell	125	
7.1.2 Lese modellsammendraget	127	
7.2 Tolke resultatene	.....	128
7.2.1 Tolke marginaleffektene	129	
7.2.2 Tolke med konfidensintervall	130	
7.2.3 Tolke med predikerte verdier	131	
7.2.3.1 Beregne predikerte verdier	131	
7.2.3.2 Tegne predikerte verdier	132	
7.2.3.3 Beregne nøyaktighet	133	
7.2.3.4 Tegne usikkerhet	134	
7.2.3.5 Legge til observerte verdier	135	
Oppgaver	.....	138

KAPITTEL 8

MUTTEL REGRESJON: FLERE VARIABLER

OG IKKE-LINEÆRE EFFEKTER	139
8.1 Effekten av å kontrollere for andre variabler	140
8.1.1 Estimere en muttel lineær modell.....	141
8.1.2 Tolke kontrollerte effekter i lineær modell.....	143
8.1.3 Sammenlikne effekter	144
8.1.3.1 Sammenlikning mellom modeller krever et likt utvalg	145
8.1.3.2 Sammenlikning i samme modell krever standardiserte variabler	145
8.1.4 Sammenlikne konfidensintervaller («coefplot»)	147
8.2 Ikke-lineære sammenhenger	148
8.2.1 Samspillsledd	148
8.2.1.1 Estimere samspill.....	149
8.2.1.2 Tolke et samspill.....	150
8.2.2 Kurvilineære sammenhenger	155
8.2.2.1 Annengradsledd	155
8.2.2.2 Eksponentielle sammenhenger	159
Oppgaver	164

KAPITTEL 9

MODELLVURDERING

.....	165
9.1 Hvor godt predikerer modellen?	166
9.1.1 Fordelingen til predikerte verdier	167
9.1.2 Korrelasjon mellom predikerte og observerte verdier.....	168
9.1.3 Prediksjon for undergrupper av data	169
9.2 Residualenes fordeling	170
9.2.1 Er residualene normalfordelte?	170
9.2.1.1 Beregne residualene	171
9.2.1.2 Kvantitative mål på skjevhet og kurtose	172
9.2.1.3 Histogram med hjelpelinje.....	173
9.2.1.4 Kvantil – kvantilgrafikk.....	174
9.2.1.5 Hva gjør vi hvis residualene ikke er normalfordelte?	174
9.2.2 Er residualene likt fordelt over avhengig variabel?.....	175
9.3 Uteliggere og innflytelsesrike observasjoner	177
9.3.1 Innflytelse – hatverdier.....	177
9.3.1.1 Beregne hatverdier	178
9.3.1.2 Identifisere kritiske hatverdier	179
9.3.2 Uteliggere – t-standardiserte residualer	182
9.3.2.1 Estimere t-standardiserte residualer	183
9.3.2.2 Identifisere kritiske verdier	184
9.3.3 Uteliggere med innflytelse – Cook's D	185
9.3.3.1 Beregne Cook's D	186
9.3.3.2 Identifisere kritiske verdier	186
9.3.4 Hva gjør vi med innflytelsesrike uteliggere?.....	190

9.4 Kolinearitet	192
9.4.1 Tegn på kolinearitet	192
9.4.2 Løsninger på kolinearitet	193
Oppgaver	194
KAPITTEL 10	
BINOMISK LOGISTISK REGRESJON	195
10.1 Estimere en binomisk logistisk modell	196
10.2 Tolke en binomisk logistisk modell	198
10.2.1 Tolke marginaleffektene	199
10.2.1.1 Retning og signifikans (endring i logodds)	199
10.2.1.2 Relativ endring (endring i odds, oddsratio)	199
10.2.2 Predikerte sannsynligheter	201
10.2.2.1 Regne ut predikerte sannsynligheter	202
10.2.2.2 Regne ut konfidensintervallet til predikerte verdier	203
10.2.2.3 Tegne predikerte verdier	204
10.3 Vurdere en binomisk logistisk modell	210
10.3.1 Hvor ofte predikerer modellen riktig?	210
10.3.1.1 Definere kuttpunkt og predikere utfall	210
10.3.1.2 Sammenlikne predikerte og observerte utfall	211
10.3.2 Avansert modellstatistikk	214
10.3.2.1 ROC-kurve	214
10.3.2.2 Hosmer-Lemeshows «Goodness-of-fit»	215
Oppgaver	216
BIBLIOGRAFI	217
REGISTER FOR R-KOMMANDOER	219